

РОЗДІЛ 7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКІВ УКРАЇНИ DEPOSIT POLICY OF BANKS OF UKRAINE

Досліджено поглиблення теоретичних засад депозитної політики банків шляхом аналізу сутності, принципів та етапів формування й реалізації депозитної політики в контексті динамічних змін фінансового середовища. Проведено аналіз депозитної політики банків України, створено рейтинги банків по надійності до населення. Виявлено, що під депозитною політикою найчастіше розуміють певну систему управлінських рішень, які дають змогу забезпечити формування фінансових ресурсів банків та поділяються на стратегічні (передбачають довгостроковий період досягнення банком цілей) та тактичні (передбачають реалізацію банком короткострокових цілей). Першочерговим завданням при цьому є забезпечення достатнього для банківської установи рівня ліквідності, необхідного для проведення активних операцій. Розкрито принципи реалізації депозитної політики в «ПриватБанку», охарактеризовано найпопулярніші його депозити. Виділено та охарактеризовано основні етапи реалізації депозитної політики, у тому числі з урахуванням негативних тенденцій, що виникають на депозитному ринку.

Ключові слова: депозит, депозитна політика, ресурси банків, банк, фінансова система, Україна.

Исследовано углубление теоретических основ депозитной политики банков путем анализа сущности, принципов и этапов формирования и реализации депозитной политики в контексте динамических изменений финансовой среды. Проведен анализ депозитной политики банков Украины, созданы рейтинги банков по уровню надежности к населению. Выявлено, что под депозитной политикой чаще всего понимают определенную систему управленческих решений, которые позволяют обеспечить формирование финансовых ресурсов банков и делятся на стратегические (предусматривают долгосрочный период достижения банком целей) и тактические (предусматривают реализацию банком краткосрочных целей). Первоочередной задачей при этом является обеспечение достаточного для банковского учреждения уровня ликвидности, необходимого для проведения активных операций. Раскрыты принципы реализации депозитной политики в «ПриватБанке», охарактеризованы самые популярные его депозиты. Выделены и охарактеризованы основные этапы реализации депозитной политики, в том числе с учетом негативных тенденций, возникающих на депозитном рынке.

Ключевые слова: депозит, депозитная политика, ресурсы банков, банк, финансовая система, Украина.

УДК 336

Алескерова Ю.В.

д.е.н., старший науковий співробітник,
доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Вінницький національний аграрний
університет

Лучкань В.С.

магістр

Вінницький національний аграрний
університет

The deepening of the theoretical principles of deposit policy of banks through the analysis of the essence, principles and stages of the formation and implementation of deposit policy in the context of dynamic changes in the financial environment is explored. Most of the resources of the commercial bank are formed at the expense of attracted and borrowed funds, which is regulated by the National Bank of Ukraine. According to the indicator of solvency of the bank, the normative value of which has been set by the National Bank of Ukraine, the attraction and borrowed funds should not exceed the amount of equity capital more than 12 times. Banks attract free funds of legal entities and individuals through the execution of deposit (deposit) operations, in the process of which use different types of bank accounts. Deposit – this is a financial relationship with the transfer of funds to the client for temporary use of the bank. The feature of the deposit is its duality in practical application. Firstly, the deposit is for the depositor with potential money, the depositor can write a check and direct the corresponding amount in circulation. But at the same time, "bank money" brings to the depositor income, acting in the role of capital. The advantage of a deposit in front of cash is that a deposit (deposit) generates income in the form of a percentage, and the drawback is that the deposit (deposit) is lower than that which will be paid out to the capital if it is borrowed. Therefore, it is precisely in deposit operations that the essence of the commercial activity of banks is very expressive – it is cheaper to pay for a deposit, and place it for a higher fee. The analysis of deposit policy of banks of Ukraine was conducted, banks' ratings on reliability of the population were created. It is revealed that under deposit policy most often understand a certain system of management decisions, which allow to ensure the formation of financial resources of banks and are divided into strategic (predict the long-term period of reaching the goals of the bank), and tactical (provide for the implementation of the bank short-term goals). The primary task at the same time is to ensure sufficient liquidity level for the banking institution to carry out active operations. The principles of realization of deposit policy in privabank are revealed, and the most popular deposits are characterized. The main stages of the implementation of deposit policy have been highlighted and described, including taking into account the negative tendencies that arise in the deposit market.

Key words: deposit, deposit policy, bank resources, bank, financial system, Ukraine.

Постановка проблеми. Останім часом у фінансовій системі України відбулися радикальні зміни, зумовлені досягненням країною політичної та фінансової незалежності і переходом до розбудови європейсько орієнтованої економіки.

Депозити є одним із широко використаних джерел залучення коштів банком. Завдяки залученим коштам банк розширює можливості кредитних операцій, що і створює базу для отримання прибутку. Для клієнта перевага депозитів перед готівкою полягає у тому, що вклади приносять дохід у вигляді процента.

У рамках депозитної політики увага приділяється управлінню банківськими вкладами і банківськими депозитами, що характеризується рухом капіталу від «володарів» певної грошової суми до кредитного інституту. Даний процес знаходиться під впливом численних чинників.

На нашу думку, для того щоб повно розкрити теоретико-методичні основи питання, пов'язаного з формуванням депозитної політики банку, необхідно визначити і представити одностороннє трактування термінів і перш за все –

визначення банківського депозиту або банківського вкладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання фінансової політики держави, у тому числі депозитної, досліджували: Л.О. Вдовенко, Ю.В. Алескерова, О.О. Прутська, О.Л. Руда, Г.М. Калетнік та ін.

Водночас, незважаючи на дослідження у даній сфері, ще багато питань депозитної політики залишаються невирішеними і недослідженими, що зумовило даний пошук.

Постановка завдання. Метою даної роботи є теоретичне обґрунтування економічної суті депозитних операцій банків, а також пошук напрямів удосконалення цієї роботи на основі систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Банківський вклад, або ж банківський депозит, – це сума грошей, яка передається фізичною чи юридичною особою кредитній установі, з метою отримати дохід у вигляді відсотків, які утворюються в ході фінансових операцій.

Більша частина ресурсів комерційного банку формується за рахунок залучених та запозичених коштів, що регулюється Національним банком України.

Згідно з показником платоспроможності банку, нормативне значення якого встановлено Національним банком України, залучені та запозичені кошти не повинні перевищувати розмір власного капіталу більше ніж у 12 разів.

Банки залучають вільні грошові кошти юридичних та фізичних осіб шляхом виконання вкладних (депозитних) операцій, у процесі яких використовують різні види банківських рахунків.

Депозит – це фінансові відносини щодо передачі коштів клієнта в тимчасове користування банку. Особливість депозиту полягає у його роздвоєності в практичному застосуванні. По-перше, депозит є для вкладника потенційними грошима, вкладник може виплатити чек і спрямувати відповідну суму в обіг. Але водночас «банківські гроші» приносять вкладникові дохід, виступають уже в ролі капіталу. Перевага депозиту перед готівкою в тому, що вклад (депозит) приносить дохід у вигляді відсотка, а недолік у тому, що процент вкладу (депозиту) нижчий порівняно з тим, який виплатять на капітал, якщо його позичити. Тому саме за депозитних операцій дуже виразно виступає сутність комерційної діяльності банків – платити за депозит дешевше, а розміщувати його за вищу плату.

На 1 січня 2019 р. НБУ сформував перелік найбільш надійних банків України. Найвищий рівень:

1. «Укрсиббанк».
2. «Credit Agricole».
3. «Кредобанк».

Високий рівень:

4. «Правекс банк».
  5. «Райффайзен банк Аваль».
- Державні банки:
6. «Ощадбанк».
  7. «Укресімбанк».
  8. «Укргазбанк».
  9. «ПриватБанк».
- Достатній рівень:
10. «Прокредит банк».
  11. «ОТП банк».

Кожна кредитна організація розробляє власну депозитну політику щодо формування банківських ресурсів, що має на меті визначення форм, завдань і змісту банківської діяльності, пов'язаної із залученням банківських ресурсів. Під час формування такої політики будь-який банк ставить перед собою головну мету – збільшення обсягу ресурсної бази, мінімізація витрат, пов'язаних з її залученням, а також підтримання належного рівня ліквідності.

Незважаючи на те що основні елементи депозитної політики вже позначені самим її визначенням і метою проведення, у теорії більшість авторів пропонує такі елементи депозитної політики банку:

- стратегія депозитного процесу;
- організація ресурсної бази;
- контроль над реалізацією представлених елементів [4].

Таким чином, модель формування депозитної політики банку передбачає формування поточних (тактичних) і перспективних (стратегічних) завдань, які необхідно вирішити в процесі здійснення операцій, а також створення належної ресурсної бази.

У процесі формування депозитної політики не можна забувати про чинники, які суттєво на неї впливають:

- законодавство;
- стан і тенденції фінансового ринку;
- ставка рефінансування НБУ [5].

Ефективна депозитна політика неможлива без високого корпоративного управління, дотримання банком законодавчих аспектів, дотримання принципів професійної етики.

Інструментами, які використовуються банком для залучення ресурсів, як ми відзначали вище, є депозити, а також залишки на рахунках юридичних осіб, а отже, депозитна політика комерційного банку безпосередньо залежить від фінансової політики господарюючих суб'єктів.

Це, своєю чергою, призводить до необхідності врахування чинників другого рівня – чинників стійкості ресурсної бази. До них прийнято відносити:

- розвиток бізнесу юридичними особами;
- відкриття рахунків новими клієнтами;
- акумулювання фінансових потоків.

В Україні переважають строкові депозити, що становлять 359,8 млрд. грн. (55%), тоді як поточні

депозити – 300,3 млрд. грн. (45%). У структурі депозитів фізичних осіб переважають строкові депозити, а в юридичних – поточні. Зараз багато комерційних банків пропонують високі ставки за депозитами. Дуже часто це свідчить про нестачу фінансових ресурсів в банку, однак це не завжди є причиною.

Банк може залучати депозити за високою ціною, якщо потім ці кошти використовуються за дорогого кредитування.

Наприклад, під час видачі дорогих кредитів готівкою, процентна ставка за якими дуже висока. Але в будь-якому разі вкладник повинен виважено підходити до вибору банку за бажання розмістити свої кошти й аналізувати банк у комплексі, не реагуючи тільки на високу процентну ставку в рекламі.

Сучасна депозитна політика банків потребує вдосконалення.

Головними шляхами підвищення ефективності проведення депозитних операцій можна назвати:

- активне використання процентної політики для стимулювання розміщення коштів на різноманітні види депозитів;
- застосування досвіду зарубіжних банків щодо введення рахунків клієнтів із різноманітним режимом функціонування (now-, supernow-рахунки);
- створення іміджу надійної універсальної установи;
- застосування прийомів маркетингу для підвищення конкурентоспроможності банківських депозитних продуктів;
- гнучка цінова та асортиментна політика банківських установ;
- упровадження новітніх банківських технологій та поліпшення за рахунок цього якості обслуговування клієнтів.

Зростання обсягів депозитів свідчить про відновлення довіри до банківської системи. Для вдосконалення депозитної політики та підвищення довіри до банківської системи необхідно стабілізувати та поліпшити економічну й політичну ситуацію в країні, підсилити стимулювання стабільного і тривалого зберігання заощаджень, а також банкам важливо брати до уваги зростання і диференціацію доходів населення, підвищувати якість обслуговування клієнтів та виходити на ринок із більш гнучкими депозитними продуктами. Ефективна реалізація депозитної політики вкрай важлива для банківських установ, оскільки сприяє вдосконаленню банківської діяльності в процесі залучення грошових коштів та збереженню їхніх конкурентних переваг.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, ми провели аналіз сутності депозиту, проаналізували підходи різних вчених та сформулювали власне визначення.

Банківський депозит – це сукупність усіх можливих видів та форм внесення грошових коштів суб'єктами економіки на банківські рахунки незалежно від суми, терміну та виду валюти для зберігання на відповідних умовах – повернення в кінці терміну зберігання і, як правило, з виплатою процентів.

Щодо аналізу власне депозитних операцій, депозитного портфеля та шляхів залучення депозитів «ПриватБанком», то тут ми виявили такі тенденції. Депозити є фактично основним фінансовим ресурсом банку, вони становлять 63,29% від усіх пасивів, та за допомогою цих коштів видається близько 74,72% кредитів. Водночас основними вкладниками банку є саме фізичні особи – близько 72,85%, тоді як фізичні особи дають змогу банку отримати лише 26,62% депозитів.

Загалом спостерігається стабільна та стійка тенденція до зростання обсягу депозитних вкладів як фізичних, так і юридичних осіб. Водночас основну частку вкладів фізичних осіб становлять строкові депозити, тоді як юридичні особи розміщують кошти до запитання. Також структура у розрізі валют залишалася приблизно на стабільному рівні, і клієнти – фізичні особи відкривали депозити як у гривні, так і в іноземних валютах у приблизно рівних пропорціях. Щодо вартості залучення депозитів, то вона залишалася невисокою: так, на гривні для фізичних осіб становить близько 10,86%, що пов'язано з тим, що частина вкладів може бути не пролонгована тощо, тобто проценти на нараховуються.

Щодо напрямів удосконалення поточної депозитної практики банків, то зростання ролі депозитних вкладів для фінансової діяльності банку потребує їх удосконалення. Цей процес повинен бути спрямований на досягнення трьох ключових цілей: залучення нових клієнтів, утримання наявних клієнтів, упровадження нових напрямів розвитку в продуктах та послугах. Перш за все необхідно приділити особливу увагу рекламі, яка повинна розповсюджувати меседж про надійність та стабільність досліджуваної банківської установи.

Також повинен бути створений піар-відділ, який забезпечить діалог між банком та працівниками газет, журналів, тематичних сайтів та громадськістю загалом. Для здійснення інноваційної діяльності у сфері реалізації депозитних продуктів ми пропонуємо поєднати депозитні послуги з кредитними, страховими, консультаційними, туристичними, готельними та ін. Також важливою інноваційною технологією є Інтернет-банкінг, і для залучення більшої кількості клієнтів необхідно розвивати цю послугу. Для утримання постійних клієнтів необхідно оперативно реагувати на побажання і скарги, поліпшити якість інформаційної системи, здійснити модифікацію банківського обладнання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алескерова Ю.В., Тодосійчук В.Л., Гранат Ю.Ю. Управління пасивами комерційного банку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 23. С. 437–440.
2. Алескерова Ю.В., Сідак О.С. Управління капіталом страхових компаній. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С. 300–306.
3. Азаренкова Г.М., Біломістна І.І., Сословський В.Г. Управління фінансовими ресурсами банку : монографія. Київ : УБС НБУ, 2012. 179 с.
4. Національний Банк України. URL : <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 12.01.2019).
5. Aleskerova Yu., Mulyk T., Fedoryshyna L. Improving credit protection analysis methods Reports of main agricultural enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol.4. № 2. P. 1–7.
6. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. Analysis of investment activities of enterprises of Ukraine. Economic system development trends: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine. Riga, 2018. P. 1–17.
7. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L., Koval N. Features of loan security for the reproduction of fixed assets for agricultural purposes. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4 № 4. P. 1–5.
8. Aleskerova Yu., Todosiychuk V. Fiscal multipliers in Ukraine. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*. 2016. Vol 4. № 24. P. 36–43.
9. Aleskerova Yu., Todosiychuk V. Fiscal multipliers in Ukraine. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*. 2016. Vol 4. № 24. P. 36–43. (in Ukrainian)
10. Aleskerova Yu., Sidak O.M. (2018) *Upravlinnya kapitalom strakhovikh kompaniy. Infrastruktura rinku*. [Capital Management of Insurance Companies. Market Infrastructure] Vip. 18. S. 300-306. (in Ukrainian)
11. Azarenkova, G.M. Belomistnaya, I. I. and Sozlovsky, V.G. (2012), *Upravlinnia finansovymy resursamy banku* [Management of financial resources of the bank], UBS NBU, Kyiv, Ukraine. (in Ukrainian)
12. National Bank of Ukraine (2018), available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57420 (Accessed 12 January 2019). (in Ukrainian)
13. Aleskerova Yu., Mulyk T., Fedoryshyna L. (2018) *Improving credit protection analysis methods Reports of main agricultural enterprises*. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, nn 2, pp. 1-7. (in English)
14. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L. (2018) *Analysis of investment activities of enterprises of Ukraine*. Economic system development trends: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine. Riga. 2018. P. 1-17. (in English)
15. Aleskerova Yu., Fedoryshyna L., Koval N. (2018) *Features of loan security for the reproduction of fixed assets for agricultural purposes*. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 4 № 4. – P. 1-5. (in English)
16. Aleskerova Yu., Todosiychuk V. (2016) *Fiscal multipliers in Ukraine*. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*. Vol 4. № 24. P.36-43. (in English)

REFERENCES:

1. Aleskerova Yu.V., Todosiychuk V.L., Granat Yu.Yu. (2018) *Upravlinnya pasivami komertsynogo banku*. *Globalni ta natsionalni problemi ekonomiki*. [Management of the capital of a commercial bank. Global and national problems of the economy] Vip. 23 S. 437-440. (in Ukrainian)

Aleskerova Yuliia

Doctor of Economic Sciences, Senior Researcher,
Senior Lecturer at Department of Finance, Banking and Insurance
Vinnytsia National Agrarian University

Luchkan Vita

Master
Vinnytsia National Agrarian University

DEPOSIT POLICY OF BANKS OF UKRAINE

Last time in the financial system of Ukraine there have been radical changes due to the achievements of Ukraine in political and financial independence and the transition to the development of a European-oriented economy.

Deposits are one of the widely used sources of funds attraction by the bank. Due to the attracted funds, the bank expands the possibilities of credit operations, which creates the basis for profit. For a client, the advantage of deposits in front of cash is that the deposits bring interest in the form of interest.

In connection with this study of the organization of work with deposit operations as the main source of banking resources becomes of particular importance, which determines the relevance of the chosen topic and the feasibility of research to develop this issue.

The purpose of this work is the theoretical substantiation of the economic essence of deposit operations of banks, as well as the search for ways to improve this work, based on systematization of existing proposals on this issue.

Presenting main material. Most of the resources of the commercial bank are formed at the expense of attracted and borrowed funds, which is regulated by the National Bank of Ukraine.

According to the indicator of solvency of the bank, the normative value of which has been set by the National Bank of Ukraine, the attraction and borrowed funds should not exceed the amount of equity capital more than 12 times.

Banks attract free funds of legal entities and individuals through the execution of deposit (deposit) operations, in the process of which use different types of bank accounts.

Deposit – this is a financial relationship with the transfer of funds to the client for temporary use of the bank. The feature of the deposit is its duality in practical application. Firstly, the deposit is for the depositor with potential money, the depositor can write a check and direct the corresponding amount in circulation. But at the same time, "bank money" brings to the depositor income, acting in the role of capital. The advantage of a deposit in front of cash is that a deposit (deposit) generates income in the form of a percentage, and the drawback is that the deposit (deposit) is lower than that which will be paid out to the capital if it is borrowed. Therefore, it is precisely in deposit operations that the essence of the commercial activity of banks is very expressive – it is cheaper to pay for a deposit, and place it for a higher fee.

Consider the terms of deposits of individual banks – a detailed review and comparison with competitors on 04.02.2019. Alfa Bank: Alpha deposit, Intelligent, Savings. Bank idea: Safe, On Start, Dynamic, Free funds. Credit Agricole: Term, Accrual, Savings, Monthly Income, Savings, Mobile Savings. Kredobank: Profitable, Optimal, Pocket, Accumulative, Family & Friends. OTP Bank: Term deposit with interest payment upon termination of the contract, Term deposit with interest capitalization, Available money, Easy money +. Savings Bank: My Deposit, My Pension Deposit, My Progressive Deposit, Mobile Savings. Pravex Bank: Classic, Nonstop, Capital, Record, Standard, Standard Plus. PrivatBank: Standard, Standard Tax, Private Deposit. ProCredit Bank: Term, Savings. FUIB: Revenue, Free, Moneybooker +, Calm. Raiffeisen Bank Aval: Classic, Savings, Universal, Bonus. Sberbank (Russian): Without replenishment, With replenishment, Savings. UkrGasBank: Fixed with continuation, Profitable 7th, PRO reserve, PRO three month deposit, Drive year, Profitable steps, Bereginya, Classic with continuation. Ukreximbank: Classic Prompt, Accrual, Optimum / 7 days, Savings, Classic, Convenient, Profitable Maturity, New Year. Uksibbank: Guaranteed Capital, Happy Age, Personal Enrichment Plan, Reliable Fortune.

Ukrsotsbank: Savings +. Universal Bank: Term, Growing, Megagon +.

Profitability of all deposits takes into account the capitalization of interest (ie, interest on the deposit will be transferred to its replenishment monthly).

All PrivatBank deposits give you the right to replenish and pay monthly interest. The highest interest in UAH for 1 – 12 months offers Standard Deposit. For those who wish to invest 7 days, the deposit "Privat-deposit" is without any alternatives. For recipients of wages, pensions and social benefits, PrivatBank offers a special contribution to the Standard of Taxation offering the highest yield, but has certain limitations on sources of funds. We noted interest rates before tax for ease of comparison of income with other deposits.

So, we conducted an analysis of the essence of the deposit, analyzed the approaches of various scholars and formulated their own definition.

Bank deposit is a collection of all possible types and forms of cash withdrawal by the subjects of the economy on bank accounts, regardless of the amount, term and type of currency for storage under appropriate conditions – return at the end of the deposit period and, as a rule, with interest payments.